



Fa és parafa padlóburkolatok felületkezelése

TALP ALÁ VALÓ

Tóth Norbert



Járófelületek burkolására számos alapanyag kínálkozik – a gyártók fantáziája szinte korlátlan. Ugyanakkor a természetes anyagokból készített melegburkolat használati élményét, időtállóságát és felújíthatóságát semmilyen más műanyag megoldás nem helyettesítheti. Főleg, ha a felületkezelés is méltó a burkolathoz.

A jó felületkezelés a csiszolással, azaz a felület előkészítésével kezdődik. Ez a parafából és leginkább a fából készült padlóburkolatok esetében is igaz. Sőt, a felület tapintási minősége, használhatósága még kiemelkedőbb figyelmet kíván a lábunk alatt lévő felületek esetében. Mivel ez a téma önmagában is terjedelmes, ezért ezt egy külön cikkben tárgyaljuk.

Természetes anyagokból álló padlóburkolat lehet a fából készült parketta, hajópadló, svédpadló, valamint a parafából készült burkolólap. Ezek lehetnek tömör alapanyagú, vagy több rétegből álló burkolatok. Az ipari hordozórétegekkel (pl. MDF) ellátott burkolatokat nem soroljuk ide – az egészségre és a padlóíítésre gyakorolt kedvezőtlen hatásuk miatt. Mivel a környezettudatos magatartás fontosságát folyamatosan hangsúlyozzuk, ezért a padlókezelő

alapanyagok között következetesen megjelenítjük a növényi és/vagy ásványi alkotóelemekből álló termékeket is – a padlólakkok mellett. Így szót ejtünk a gyantalakkos bevonatokról, a lúggal és szappannal fehérített felületekről és az olajozott-viaszolt bevonatokról. Ezek mind ökológiailag korrekt, környezetbarát anyagok. Továbbá – az igazságosság jegyében



Ha szükséges, alkalmazzunk speciális alapozót

ben – a vizes bázisú lakkok esetében pontosításra van szükségünk: ezek a termékek nem környezetudatosak (legjobb szándékkal elnevezve is csupán környezetkímélők), hiszen az alkotóelemei között a víz csak az oldószer szerepét vette át. Minden más összetevője szintetikus, tehát a természetbe nehezen vagy egyáltalán nem képes visszaépülni.

ALAPOZÁSOK

A csiszolással megfelelően előkészített faburkolatot még az alapozóanyag felhordása előtt szerencsés egy jól kicsavart, vizes ronggyal áttörölni. Ezt elvégezhetjük kézzel vagy az egytárcsás gép PAD-jére helyezve. Száradás után újabb finomcsiszolásra lesz szükség: min. P120, esetleg P150, lúgos és olajozott felületeknél P180-as rács vagy vászon. A fa megmunkálása során ugyanis az átvágott, de ez eddig lelapuló rostok a folyadék hatására mindenképpen meg fognak dagadni. Jobb ezt a hatást vízzel elérni, mert a csiszolator ebben az esetben könnyebben eltávozik a csiszolóanyagból, mintha az alapozó ragacsos anyagával keveredne. (Parafa esetében nincs szükség vizezésre.)

Itt kell szót ejtenünk a járulékos anyagokról! Jelenlétük a fában azért is kíván kiemelt figyelmet, mivel ezek fontos szerepet töltenek be a faanyag felületkezelhetőségi tulajdonságainak szempontjából (szín, higroszkóposság, sűrűség, telíthetőség, pH-kémhatás, lassabb száradás stb.). Mivel a járulékos anyagok nem épülnek be a sejtfalak cellulózvázába, ezért könnyen kioldhatóak, következésképpen víz hatására változhatnak a faanyag felületkezelés szempontjából fontos tulajdonságai. Járulékos anyagok a színeképző gesztanyagok (ezek között szerepel a tartósításért felelős csersav is), melyek a vizes bázisú felületkezelő anyagok – illetve a vizezés – hatására

oldódhatnak ki. Példaként említhetjük meg a tölgyfát, aminek a magas csersavtartalom miatt víz hatására helyenként erősen elszíneződhet, foltosodhat a felülete. Ha ez a hatás az első réteg felületkezelő anyag

melyek, mint járulékos anyagok az olajozott-viaszolt felületek esetében lehetnek hatással a technológiai folyamatra (pl. az olajfelszívás egyenetlensége). Ilyen fafaj például a dió. Érdeemes tehát előzőleg tájékozódni,



Sűrű olaj felhordása spatulával



Egytárcsás gép sokoldalúan használható a padlók felületkezeléséhez

felhordása után derül ki, az bizony több mint kellemetlenséget tud okozni iparosnak, megrendelőnek egyaránt. Járulékos anyagok továbbá a gyanták és terpének is (jellemzően fenyőfélékben), melyek a folyadékfelszívás egyenetlenségét akadályozzák meg. Továbbá a jelenlétük akkor is beavatkozást kíván, amikor a fa anyagánál világosabb, vagy fehér színű árnyalatot szeretnénk létrehozni. A járulékos anyagok ilyen esetekben „átüthetnek” a fedőrétegen. Ide tartozik pl. a vörösfenyő vagy a cédrus. Illetve meg kell még említeni a fában lévő zsírokat, olajokat, viaszokat is,

hogy az alkalmazni kívánt faanyag milyen mértékben gazdag járulékos anyagokban. Ha ilyen esettel van dolgunk, első réteggként speciális alapozót kell felhordani a felületre. Ilyen termékkel kapcsolatos információkat a felületkezelő anyagot gyártó cégtől kell kérni. Visszatérve a szálfelhúzó vizezéshez: a vízbázisú lakkok, illetve vízzel emulgeált olajok, viaszok alkalmazása esetén a csersavakban gazdag fáknál érdemes a vízbe lúgos hatású anyagot tenni (pl. szappant), ami a savas kémhatást mérsékli vagy közömbösíti.



Fehérített padló lúggal és szappannal

Tehát az alapozó kezelésünk vagy a speciális alapozó lesz, vagy a felületkezelő anyag saját alapozója. Ez a következő lehet:

- szintetikus lakkok esetén a padló-lakk alapozója;
- növényi gyantalakkok esetén vízzel emulgeált alapozóolaj;
- lúgozott-szappanozott felület esetén fenyőfához vagy lombos fához alkalmas lúg;
- olajozott-viaszolt padló esetében narancshéjjal/vízzel oldott, magas viszkozitású alapozóolaj, majd 20–30 perc múltán visszatörlés.

Lúgozás esetén a lúg végzi el az alapozó feladatokat: finoman kimarja a puhább részeket, megőrzi a fa világos tónusait és világosítja a színeesebb részeket, valamint jobb tapadást biztosít a szappannak.

Olajozás esetén a hígabb olaj célja, hogy minél mélyebbre legyen képes behatolni a fa rostjai közé. (Ha van rá biztonságos lehetőség, melegített állapotában juttassuk be az alapozóolajat, és/vagy PAD-del dörzsöljük bele a felületbe.)

Anyagfelhordás lakkok esetében (vizes) lakkozó henger vagy rövid szőrű moher/velúr henger, lúg esetén ecset vagy henger (saválló szerszám), az olajnál nyeles fugamosó szivacs vagy ecset. Visszatörlés fehér, nedvszívó, nem szálalódó ronggyal.

KÖZTES KEZELÉS

Az első réteg száradása után köztes csiszolásra lesz szükség minden eljárásnál, kivéve a szintetikus lakkok önálló alapozójánál, ami magát a tapadóhidat képezi (min. P180-as rács vagy sötétebb színű PAD – az utolsó csiszolás finomságához igazodva). Az alapos portalanítás után a következő réteg:

- szintetikus lakkoknál maga a fedőlakk első rétegben;
- növényi gyantalakkok esetén maga a gyantalakk első rétegben (esetleg vízzel max. 20%-ban meghígítva);
- lúgozott-szappanozott padló esetében a fehérített vagy natúr faszappan (1 rész szappan, 10 rész víz);
- olajozott-viaszolt felület esetén a sűrű, oldószermentes olaj, majd 10–15 perc múltán visszatörlés.

A vízzel való hígítás jobb elterülést eredményez. Anyagfelhordás lakkok esetében (vizes) lakkozó henger vagy rövid szőrű moher/velúr henger, szappan esetén ecset vagy henger, az olajnál széles fém- vagy gumispatula.

A köztes kezelést szintetikus lakk esetében a gyártó által javasolt rétegben alkalmazzunk. Gyantalakk esetében több köztes réteg is alkalmazható, de minden esetben hígított lakkot (és köztes csiszolást) alkalmazva. A szappan és az olaj esetében kettő, sőt, nagy idenybevéltelű helyiség esetében három réteg is alkalmazható. Különösen igaz ez a lazább szálszerkezetű fenyő- és lombosfák, illetve a szivacsos szerkezetű parafa esetében.

FEDŐRÉTEG

A köztes csiszolást és a portalanítást követően az utolsó, kopó réteg a következő lesz:

- szintetikus lakkok esetén a fedőlakk;
- növényi gyantalakkoknál a gyantalakk;
- lúgozott-szappanozott padló esetében a fehérített vagy natúr faszappan ismétlése (1 rész szappan, 10 rész víz);
- olajozott-viaszolt padló esetében a keményviasz, majd 40–60 perc múltán visszatörlés.



Parafa padlóburkolat lakkozva

HASZNÁLATBAVÉTEL, TULAJDONSÁGOK

A kivitelező következetes útmutatásán sok múlik akkor, amikor hasznos tanácsokkal látja el a burkolat használóit. Először is a felületre ne porszár az állapotában (általában 6–9 óra) lépjenek rá, hanem legalább 24–48 óra múltán – a jól szellőztetett helyiségek esetén is. Nagyobb terheléseknek (pl. bútorok) további 2 nap múltán tegyék ki a felületet. A vízzel való érintkezést 2 hétig kerülni kell. Jó, ha a felhasználó is tisztában van azzal, hogy milyen bevonat is került a padlóburkoló anyagára.

A szintetikusan lakkozott fa- vagy parafapadló selyem- vagy magasfényű, jellemzően csúszós felületet ad, sztatikus (elektrosztatikus feltöltődés következtében vonzza a port), nem páraáteresztő, karcolás/kopás esetén helyileg nem, csak teljes felületében javítható. (A keményebb parkettalakkok ellenállóbb felületet adnak.) A fára alkalmas parkettalakk parafára nem alkalmazható, ide nagyobb rugalmasságú, ún. parafalakk való.

A gyantalakkal kezelt fa- vagy parafapadló selyem- vagy magasfényű, kevésbé csúszós, antisztatikus és páraáteresztő felületet ad. Karcokra érzékenyebb, viszont helyileg javítható (szakember által).

Lúgózott-szappanozott felület matt fényű, egyáltalán nem csúszós, antisztatikus, páraáteresztő felületet ad. Alkalmazástól függően vagy megőrzi a világos fa színeit vagy kifehériti azt. Tiszta vízzel nem, csak szappanos vízzel mosható fel.

Olajozott-viaszolt fa- vagy parafapadló matt vagy selyemfényű, egyáltalán nem csúszós, antisztatikus, páraáteresztő felületet ad, feltüzei a felület

színeit, sérülés esetén – akár bárki által – helyileg javítható.

A padló későbbi állapotát, tartósságát nagymértékben befolyásolja a használat módja, és a burkolóanyag (vagy a felületkezelő anyag) számára bejuttatott ápolóanyag.



A tisztán természetes belső terek hangulatához a fa is hozzájárul

TISZTÍTÁS, ÁPOLÁS

Tisztításhoz a szintetikus lakkok esetében az általánosságban használatos, padlóra alkalmas zsíroló tisztítószer alkalmazható. A viasz azonban nem szereti a zsíroló anyagokat, úgyhogy ilyen esetekben csakis a gyártó saját termékeit, ecetes tisztítószerait szabad használni, ami általános esetekben felmosóvízbe keverve, erősebb szennyeződéseknel helyileg és hígítatlanul alkalmazható.

A felület ápolásához minden esetben a felületkezelő anyagokat gyártó cég saját termékpalettájáról válasszunk ápolóanyagot. A szintetikus lakkréteg ápolása nehezebb feladvány, hiszen itt egy kikristályosodott zárt bevonattal van dolga a felhasználónak. Ilyen esetben ezt a réteget nem is igazán ápoljuk, hanem egy-egy újabb réteg felhordásával újrafényesítjük. Ha pedig javíthatatlanul elkopott a lakkréteg, vagy kifakult a napfény UV hatására, akkor az ún. remover, azaz a lakkeltávolító anyag felhordására

van szükség, majd egy PAD-del való alapos átdörzsölés és tisztítás után következhet az újralakozás. Szappanozott felületnél erősen hígított szappanoldattal (1 rész szappan, 40 rész víz) kell a felületet felmosni. Ez adja a felület

tisztítását és ápolását is egyben. A tiszta vizes felmosást kerülni kell. A növényi gyantalakk és az olajozott-viaszolt felület esetén a gyártó által javasolt ápolótej, illetve olaj+viasztartalmú padlótisztító alkalmazható – felmosóvízzel kijuttatva vagy közvetlenül a padlóra felhordva és visszatörölve.

Kivitelezőként nemcsak a szakmai tudásunkat alkalmazva, hanem a jótanácsainkat átadva teremthetünk megelégedettséget adó és hosszú élettartamú természetes padlóburkolatokat. ■

Képek forrásai:

www.ivegotwoodfurniture.com
www.corkinteriors.com.au
www.cooraroo.com
hu.pinterest.com
www.panaget.com
www.blitzcleaned.com
www.blueprintjoinery.com
www.daedelow-parkett.de
www.hardwoodfloors.ie
homeoffloors.co.uk